

ומ"ש ואיני יודע וכו'. מנזר מדברי רבינו שהפך מדברי הרמב"ם ד' ומ"ש רבינו עצמו ואיני יודע למה כתב היה לו באחד שצריך שיהא לו כל האבר כגון כל היד וכל הרגל ולכן אמר ואיני יודע וכו' ומימה היאך אפשר שיחתך כל היד וכל הרגל ולא היא מוס וכו' נדחק כגון שהיה יתר אלצט צידו או נרגלו ואין צו עלם שאם חתכו כשר עכ"ל וא"כ לפי פירושו צריך לומר דמ"ש הרמב"ם כגון יד או רגל כלילי אמר כגון יד או נרגל ולפי עניות דעתי נראה דלפי זה אין צריך לדחוק לפרש שהיה יתר אלצט וכו' והא דלא דאין צריך שיהיה לו כל היד או כל הרגל אלא אבר כל שהוא יד או נרגל נמי פטור היכא דאי אפשר שיחתך האבר ולא יהא בעל מוס אלא כיון דאיכא אבר אחד יד או נרגל שאם יחתך אינו בעל מוס כגון ניטלו הטלפים כמו שנבאר בסיומן ש"ט (נה). לכן

כתב הרמב"ם רואין כל שאילו יחתך וכו' ור"ל שאילו יחתך אותו אבר שיש לו לגוי יד או נרגל והיה בעל מוס דהיינו אחד מכל האברים שצד ורגל הרי זה פטור ואם אפשר שיחתך אבר הגוי ולא יפסל דהיינו ניטלו הטלפים דיד ורגל הרי זה חייב בבכורה יב: ה בהמת ארנונא וכו'. מימנא דרנא ריש פסקים (ו). ומסיק התם ללישנא בתרא דפסקו הרי"ף (ג): והרא"ש (פי ה) כוונתו דאף על גב דמצי מסלק ליה סחי פטורה יד (ב) ופירש רש"י ארנונא המלך נוטל עישור מן הבהמה ומן התבואה ועד זה שעישורו של מלך נמנע פטור מן הבכורה ואף על גב דמצי מסלק ליה דכל כמה דלא סלקיה ידו שייכא בבהמות: ו (ט) ובזמן הזה מצוה לשתף וכו'. כן כתבו המוספים ריש בכורות (סוף דף ג) אעבודא דרנ מרי נר רחל וכן כתב הרא"ש שם:

באם או בעובר אפילו באחד מאלף פטור מהבכורה: ד היה לו (ה) באחד משניהם אבר אחד כגון יד או רגל רואים כל שאילו יחתך ויהיה בעל מוס פטור. (ו) ואם אפשר שיחתך ולא יהיה בעל מוס אינו פטור י. (י) [א] ואיני יודע למה כתב היה לו באחד משניהם אבר אחד דהוא הדין נמי אפילו אם אין לו אלא כל שהוא ביד או ברגל פטור שאין צריך שיהיה לו כל האבר: ה (ה) בהמת ארנונא פירוש שהמלך נוטל ממנה המעשר חשיבא יד גוי באמצע ופטורה מהבכורה: ו (ט) ובזמן הזה מצוה לשתף עם או נרגלו ואין צו עלם שאם חתכו כשר יא: ה בהמת ארנונא פטורה מן הבכורה. מימנא דרנא יג: פירש פסקים (ו). ומסיק התם ללישנא בתרא דפסקו הרי"ף (ג): והרא"ש (פי ה) כוונתו דאף על גב דמצי מסלק ליה סחי פטורה יד (ב) ופירש רש"י ארנונא המלך נוטל עישור מן הבהמה ומן התבואה ועד זה שעישורו של מלך נמנע פטור מן הבכורה ואף על גב דמצי מסלק ליה דכל כמה דלא סלקיה ידו שייכא בבהמות: ו (ט) ובזמן הזה מצוה לשתף וכו'. כן כתבו המוספים ריש בכורות (סוף דף ג) אעבודא דרנ מרי נר רחל וכן כתב הרא"ש שם:

מאי טעמא כלל משום דמפקע להו מקדושתיהו. והא אמר רב יודא מותר להטיל מוס בבכור קודם שילא לאריר העולם הסם מרי. מאי טעמא כלל משום דמפקע להו מקדושתיהו. והא אמר רב יודא מותר להטיל מוס בבכור קודם שילא לאריר העולם הסם

מאי טעמא כלל משום דמפקע להו מקדושתיהו. והא אמר רב יודא מותר להטיל מוס בבכור קודם שילא לאריר העולם הסם מרי. מאי טעמא כלל משום דמפקע להו מקדושתיהו. והא אמר רב יודא מותר להטיל מוס בבכור קודם שילא לאריר העולם הסם

דרכי משה

(ב) וכן פסק מהרא"י בפסקיו סימן ק"ל ומשמע שם דוקא דעיקר חיובא על הבהמה אלא שיכול לסלוקי במעות אבל אם אמר לגוי שתן לו כ"כ מעות כמה ששוין הולדות הואיל ואין שעבוד הגוי על הולדות אין נפטרין בזה:

פרישה

לסלוקי במעות אלא אם אמר לעמיס סימן לו כל קי משום כמה ששן הולדת הואיל שאין עשירי העמיס על הולדות אין נפטרים בו קי משום מהל"י מפסקי סימן ק"ל. עד כאן המגיה: (ט) ובזמן הזה מצוה לשתף עם הגוי וכו'. ר"ל לאפוקי ממנו הכיט שאסור להפקיע קדושתו וגם לא שיששן שיכשל בזה ועטרה דלא מיישן להכי אלא ממנו הוה שישטו צדו ומן רב עד שפול ט מוס לאפוקי ממנו הכיט יכול להקריב אותו למזבח מיד כשיגיע זמנו:

(ה) באחד משניהם. ר"ל באם או בעובר: (ו) ואם אפשר שיחתך ולא יהיה בעל מוס. פירוש כגון שהיה יתר כמין אלצט צידו או נרגלו ואין צו עלם. כ"י: (י) ואיני יודע למה כתב היה לו באחד משניהם וכו'. עיין דרישה: (ט) בהמת ארנונא וכו' ופטורה מהבכורה. פירוש כל העדר אלצט שיכול לסלוקי במעות מ"מ כל זמן שלא סלקו ששני יד עמיס באמצע. רש"י. (דוקא שעיקר סימא על הבהמות אלא שיכול

דרישה

באותו אבר שנעשה בו מוס אלא חלק אחד באלף בכלה פטור ואין להקשות אמאי לא הקשה רבינו קושיא זו ג"כ אתוספות וכו' הביאם שכתבו וז"ל ונראה להחמיר ולהקנות לעכו"ם דבר שעושה אותו טריפה כגון הראש והריאה מן הבהמה וכו' י"ל דאין הכי נמי כמו שהקשה אהרמב"ם קשה ג"כ אתוספות. א"נ י"ל שהתוספות לא כתבו אלא שנראה להחמיר ולא שיהא הדין כן אי נמי התוספות לאו דוקא כתבו שיקנה לעכו"ם כל הריאה או הראש אלא כלומר שיהא לו חלק אחד בראש או בריאה ואפילו כל שהוא לאפוקי אם ה"י לו באבר שאין עושה אותו טריפה אבל הרמב"ם כתב היה לו באחד משניהם "אבר אחד" משמע שצריך שיהא כל האבר לעכו"ם:

שב [א] ואיני יודע למה כתב היה לו באחד משניהם וכו' אלא כל שהוא ביד או ברגל וכו'. נראה סברת מחלוקתם דאיתא בפ"ק ובכורות דף ג' ע"א וכמה תהא שותפות הכותי ותהא פטורה מן הבכורה אמר רב הונא אפילו אונו. איתמר רב חסדא אמר דבר שעושה אותו נבילה רבא אמר דבר שעושה אותו טריפה ובתר הכי (ע"ב) אמר רבי יוחנן אפילו מוס קל ופרש"י אפילו אין לעכו"ם שותפות אלא באזנה שאם היה נוטל חלקו אינה לא נבילה ולא טריפה אלא מוס קל בעלמא פטורה מן הבכורה ופסק הרמב"ם כרבי יוחנן וכן כתב הכסף משנה וס"ל להרמב"ם דמ"ש רבי יוחנן מוס קל ר"ל שיהיה לו כל אותו אבר שיעשה בו מוס ורבינו סבר דמ"ש רבי יוחנן מוס קל ר"ל אפילו אם אין לו

הגהות והערות

דרכה וכו' בכ"ה ס"ה ובח"ה רפוס דיהרנפורט (אות א) הגיה מימרא דרבא והוא על פי הגמרא. ובדפוסים המצויים שולבה הגהתו ללשון הבי"י: יד) כתב כן לשיטת רש"י והרי"ף אבל התוספות שם ר"ה בהמת הביאו שיש טפרים הגורסים בהמת ארנונא פטורה והוא דלא מצי מסלק בחייה. וכתב ע"ז הערוך השלחן (סעי' י) שהטור סתם ולא פירש אם כרש"י או כתוספות וכו' גם בשו"ע ובדפוסים לא הוזכר כלל בהמת ארנונא ואולי מפני שהזכיר בפ"ד דין המקבל בהמה מן העכו"ם לא התצרך להזכיר זה וכו'. וסיים שם ומילא ידענו שדעתו כדעת רש"י והרי"ף דאל"כ הו"י ליה לכתוב דין ארנונא ואחר מגדולי אחרונים (הגר"א בס"ק ז) חשש מאוד לשיטת התוספות ובפרט שהתוספתא מסייע לזה:

י' וכתב הש"ך כאן (ס"ק ג) ח"ל ילומר דוקא בסעיף ג' שהיה לו לעובר כוכבים שותפות בסתם אפילו באחד מאלף שיכול להיות שחלקו הוא הלב או המח שכל חיית הבהמה לתידה בו אבל אם אין לעובר כוכבים שותפות בו אלא באבר אחד מיוחד וכו' רואין כל שאלו יחתך וכו'. כן פירש העטרת הזב: יא) והפ"ז (ס"ק ד) תירץ יד"ה"ק שאלו יחתך מאותו אבר עצמו ולא יהיה מוס מחמת אותו החיתוך והכי קאמר הרמב"ם אם יש לו חלק באבר אחד רואין אם יחתך אותו חלק וכו'. ובזה מתורץ גם מה שהקשה הטור על הרמב"ם: יב) הערוך השלחן תירץ על שאלת הבי"י דאם יש לגוי חלק בבשר אפילו כל בשר היד או הרגל חייבת דבבשר אינו חלוי מוס וכמשי הרמב"ם בפ"ז מביאח מקדש (ה"ט): יג) בדפוס ראשון הגירסא מימרא

מקדושת מונח מפקע ליה מקדושת כהן לא מפקע ליה. ואינעית אימא רב מרי בר רחל ידע לאקנויי קנין גמור וכ"ע לא ידעי לאקנויי קנין גמור וחזי ליה אינש אחרינא וסבר רב מרי מילתא בעלמא הוא דעבד ואחי צבו לדי מקלה. וכמטו המוספות (ד"ה דקא מפקע) והרא"ש (סי' ג) ומה שרגילין עכשיו להקנות לגוי אף על פי שנענש רב מרי היה אומר ר"מ דליהו נענש לפי שהיה מקנה לגוי אהון העובר עלמו ואיכא הפקעה בגוף העובר אבל אם מקנה לגוי אהון האם אין חשש עונש דבר וא"מ נפרק נמלא (ג): דקאמר אפשר כדרכי יהודה (טו) אמאי לא אשכח תקנה שיקנה לגוי באמהות דבהא ליכא שום עונש? וי"ל כיון דחשש י"ן תקלה יש לתקן בלא הפקעת כהן כדרכי יהודה לא רלו לתקן שיעשהו ע"י הפקעה. ומיהו אי עבד עבד ואין עונש דבר, וע"ל דימי רב מרי שהיו נקייאין לעשות כדרכי יהודה להטיל מוס בצבור קודם שיאל לאחרי העולם אסור לעשות ע"י הפקעה אבל האידנא שאין רובם נקייאין שכן מוטב שיקנה לגויס משיטא לדי תקלה כדמוכח נהיהא דפרק נמלא דאי לאו משום דאפשר לעשות כדרכי יהודה הוא ליה לתקן שימכרו לגויס משום חשש תקלה ולדין שאין אנו נקייאין הי כאי אפשר ולאדך לישנא דקאמר דנענש רב מרי משום דידע לאקנויי קנין גמור וכ"ע לא ידעי י"ל דרב מרי שהיה יודע לעשות כדרכי יהודה לא ה"ל לעשות דבר שיכולין לעשות אבל לדין לא אפשר נענין אחר ועוד היה אומר ר"מ דרב מרי לא היה מקנה אהון העובר לגוי לפי דהו דבר שלא בא לעולם אלא דהו מקנה נהמה לאזני עונרה והו כמו דקל לפירמוי וטעו אינשי וסברי דאהון העובר הוה מקני והו כמו פירות דקל ואחו לדי תקלה אבל אם מקנה אהון האמהות שרי דלא אחי למיעי: ומ"ש רבינו ורש"י שפירש שמטות קונות בגוי וכו' עד וגם ימשכנה לרשותו. כל זה מדברי הרא"ש שם. וי"ל המוספות נפרק נמלא דע"ו (עב. ד"ה רב אשי) הרוצה לתוש לדברי רש"י ור"מ המקנה נהמה לגוי לפטרה מן הבכורה לרין שימן הגוי כסף וגם משיכה הגוי נקיטטא או לרשותו של גוי שהוא שלו (ט) ואם אין רשות לגוי מקנה לו ישראל חדר נצמו והגוי יעול ויפתח דנהי קני ליה לרשות דלאמריין נפרק הזרק (גיטין טו): ואמ"כ ימשוך הגוי הנהמה לאותו חדר ע"כ: ומ"ש והמחזור שבבב"ם וכו'. הרא"ש כתב נרש נכורות (שם) כלשון הזה והמחזור שבבב"ם

הגוי באזנו וכיוצא בו קודם שיצא לאויר העולם כדי לפוטרו מהבכורה אף על פי שמפקיע קדושתו (טו) הכי עדיף טפי כדי שלא יבוא לידי מכשול ליהנות ממנו בגיזה ובעבודה ואם יקנה לגוי אהון העובר אין הקנין חל לפי שאין אהון העובר בעולם (י) והיה צריך להקנות לו (ה) אהון האם (יח) שהיא בעולם כדי לקנות אהון העובר ואין הכל בקיאיין בזה (יב) לכך טוב יותר להקנות לו אהון האם שהיא בעולם. ולרש"י שפירש שמעות קונות בגוי צריך להקנות לו במעות ולר"מ דמשיכה קונה בגוי צריך שימשוך הבהמה לרשותו או לסימטא (יג) (כ) הילכך לצאת ידי שניהם צריך שיתן הגוי מעות וגם ימשכנה לרשותו (יג) (כ) והמחזור שבבב"ם (ג) שיקבל פרוטה מהגוי ויקנה לו המקום

מקדושת מונח מפקע ליה מקדושת כהן לא מפקע ליה. ואינעית אימא רב מרי בר רחל ידע לאקנויי קנין גמור וכ"ע לא ידעי לאקנויי קנין גמור וחזי ליה אינש אחרינא וסבר רב מרי מילתא בעלמא הוא דעבד ואחי צבו לדי מקלה. וכמטו המוספות (ד"ה דקא מפקע) והרא"ש (סי' ג) ומה שרגילין עכשיו להקנות לגוי אף על פי שנענש רב מרי היה אומר ר"מ דליהו נענש לפי שהיה מקנה לגוי אהון העובר עלמו ואיכא הפקעה בגוף העובר אבל אם מקנה לגוי אהון האם אין חשש עונש דבר וא"מ נפרק נמלא (ג): דקאמר אפשר כדרכי יהודה (טו) אמאי לא אשכח תקנה שיקנה לגוי באמהות דבהא ליכא שום עונש? וי"ל כיון דחשש י"ן תקלה יש לתקן בלא הפקעת כהן כדרכי יהודה לא רלו לתקן שיעשהו ע"י הפקעה. ומיהו אי עבד עבד ואין עונש דבר, וע"ל דימי רב מרי שהיו נקייאין לעשות כדרכי יהודה להטיל מוס בצבור קודם שיאל לאחרי העולם אסור לעשות ע"י הפקעה אבל האידנא שאין רובם נקייאין שכן מוטב שיקנה לגויס משיטא לדי תקלה כדמוכח נהיהא דפרק נמלא דאי לאו משום דאפשר לעשות כדרכי יהודה הוא ליה לתקן שימכרו לגויס משום חשש תקלה ולדין שאין אנו נקייאין הי כאי אפשר ולאדך לישנא דקאמר דנענש רב מרי משום דידע לאקנויי קנין גמור וכ"ע לא ידעי י"ל דרב מרי שהיה יודע לעשות כדרכי יהודה לא ה"ל לעשות דבר שיכולין לעשות אבל לדין לא אפשר נענין אחר ועוד היה אומר ר"מ דרב מרי לא היה מקנה אהון העובר לגוי לפי דהו דבר שלא בא לעולם אלא דהו מקנה נהמה לאזני עונרה והו כמו דקל לפירמוי וטעו אינשי וסברי דאהון העובר הוה מקני והו כמו פירות דקל ואחו לדי תקלה אבל אם מקנה אהון האמהות שרי דלא אחי למיעי: ומ"ש רבינו ורש"י שפירש שמטות קונות בגוי וכו' עד וגם ימשכנה לרשותו. כל זה מדברי הרא"ש שם. וי"ל המוספות נפרק נמלא דע"ו (עב. ד"ה רב אשי) הרוצה לתוש לדברי רש"י ור"מ המקנה נהמה לגוי לפטרה מן הבכורה לרין שימן הגוי כסף וגם משיכה הגוי נקיטטא או לרשותו של גוי שהוא שלו (ט) ואם אין רשות לגוי מקנה לו ישראל חדר נצמו והגוי יעול ויפתח דנהי קני ליה לרשות דלאמריין נפרק הזרק (גיטין טו): ואמ"כ ימשוך הגוי הנהמה לאותו חדר ע"כ: ומ"ש והמחזור שבבב"ם וכו'. הרא"ש כתב נרש נכורות (שם) כלשון הזה והמחזור שבבב"ם

דרכי משה

(ג) כתב מהרא"י בפסקיו סימן ק"ל באחד שנתן לב"ח גוי עזים ליטפל בהן והגוי אומר שלא רצה ליטפל בהן רק שיתן לו הולדות היהודי אומר שיתן לו דמיהן והגוי לא רצה רק שהגוי היה כפוף במקצת תחת היהודי והיהודי היה בטוח להכריח הגוי ליתן לו

פרישה

(י) והיה צריך להקנות לו האם. כן לרין לומר פירוש שלא מקנה לו האם אלא כדי לקנות זה אהון של העובר כמו מקנה דקל לפירות וכו' כן מפרש האש"מ נפ"ק דכורות. מורי ורבי (נמלאו לטור) וכו': (יא) לכך טוב יותר להקנות לו וכו'. פירוש שאם יקנה לו האם כדי לקנות אהון העובר יטלו לעשות ויקנו לו אהון העובר למד: (יג) הילכך לצאת ידי שניהן צריך שיתן וכו'.

דרישה

[כ] הילכך לצאת ידי שניהם צריך שיתן וכו'. עיין בתשובת מהרי"ל סימן קע"ד (ד"ה עוד יורה) וקע"ט דפסק דאפילו בדעבד אם לא עשה הגוי אלא משיכה בבהמה המעוברת ולא מהני ע"ש וכ"ש כשלא משך אלא נתן מעות לחוד ולא מפקע ביה הבכורה ואפילו ודאי בכור הוה לפי מאי דקיי"ל כר"ת דעכו"ם מישאל או איפכא אינו קונה אלא במשיכה. והא דכתב הטור בח"מ סוף סימן קצ"ד דמטלטלי קונה ישראל מעכו"ם במעות כתבתי שם (ורשה אות א) והוכחתי דלא כתב כן אלא לדעת רש"י דס"ל שהעכו"ם קונה במעות לחוד וקמ"ל דאין צריך ג"כ

חדושי הגהות

שכ [א] והיה לרין להקנות לו האם כ"ל פירוש שלא מקנה לו האם אלא כדי לקנות אהון העובר כמו מקנה דקל לפירמוי וכו' (פרישה):

הגהות והערות

[טו] בסור שבדפ"ר פרישה הגירסא שמפקיע מקדושתו (בתוספת מים): [טז] בדפ"ר ודפוס דיהונפורט הגירסא אפשר כדרכי יהודה וכו' בתוספת וברא"ש: [יז] ובתוספות שם "כיון דאיכא חשש תקלה": [יח] "להקנות לו אהון האם" כ"ה ברוב הדפוסים העתיקים ודפוסים הראשונים ובכתיב. והפרישה הגיה "והיה צריך להקנות לו האם" וכהגהתו כ"ה בדפוס שלוניקי בלבד וכ"ה גם בח"ה שבדפוס דיהונפורט (אות ב) ובדפוסים המצויים (ווילנא וקניגסברג) שולבה חלק מהגהתו ללשון הטור וכתבו "להקנות לו האם" ובדפוס זה כתבנו את הגהה שבכ"ה

(אות א) כלשונה בדפוס דיהונפורט: [ט] וכתב ע"ז הגר"א כאן בביאורו (סי' יא) ח"ל "זהו לחוש לדברי רש"י בבכורות ג: ד"ה קנין גמור כו'. אבל לדינא קימ"ל כ"מ"ש תוספות בעבודת כוכבים שם (עא. ד"ה רב אשי) ובכורות יד. ד"ה רב אשי דמשיכה כעובד כוכבים קונה וממסקנא דגמרא דעבודת כוכבים שם ע"ב וכ"ה הרמב"ם בכמה מקומות וכ"ה בשו"ע לעיל סי' קל"ב ס"א וס"ב וסי' קמו ס"ג: [כ] לע"ז בסימן קלב (רב). ובסי' קמו פסק הטור כר"ת שמשיכה קונה בגוי (שכן פסקו רוב הראשונים) והכא החמיר גם כרש"י (עיין בביאור הגר"א ס"ק יא). וטעם לזה כתב הערוך השלחן כאן "מפני חומר קדשים בחרץ":

ז המקבץ צאן ברזל מהגוי וכו'. משנה בפ"ג דנכורות (דף ט"ו.) ופלוגמא דרב הונא ורב יהודה שם בגמרא: ומ"ש וא"א הרא"ש פסק כרב הונא וכן הרמב"ם. תימה הלא הרמב"ם לא כתב לא כרב הונא ולא כרב יהודה אלא סתם כתב המקבל בהמה

שיקבל מן הגוי פרוטה ויקנה לו המקום שהנהמה עומדת שם כב ויקנה לו אוחן הנהמה וטוב הוא לעשות כן כדי שלא יצא חקלה נכזר כגן אכל חמורה אין להקנותה לגוי להפקיע הנכורה כיון דאית ליה חקנה בפדייה או בעריפה עכ"ל:

מן הגוי להיותו מטפל בה והולדות צנייהס או נכרי שקבל מישראל כזה הרי אלו פטורין מן הנכורה שנאמר (שמות יג ג) פטר כל רחם צנני ישראל עד שיהיה הכל מישראל עכ"ל הרי שלא מנה דורות לא ג' כרב הונא ולא ד' כרב יהודה ומ"ש הרמב"ם עוד המקבל לאן מן הגוי צממון קלוב וכו' ומציאו רבינו בסמוך הלא לא כתב אלא דהולדות עממן (אסורין) [פטורין] כו' אכל

שהבהמה עומדת שם והמקום יקנה לו

האוזן כו': ז (יד) המקבל צאן ברזל מהגוי אף על פי שהמקבל מקבל עליו כל האחריות (טו) חשוב כיד גוי באמצע ליפטר מהבכורה ומיהו אין כל הולדות פטורין לעולם אלא לרב הונא הרביעי לאם שקיבל חייב ליתנו לכהן ולרב יהודה החמישי וכתב הרמב"ן ולא איפסיקא הלכתא כמאן הילכך הוי הרביעי ספק ואדוני אבי הרא"ש ז"ל פסק כרב הונא [נ] וכן כתב

ז המקבץ צאן ברזל מן הגוי אע"פ שהמקבץ מקבץ עדין האחריות חשוב כיד הגוי באמצע וכו'. משנה בפרק כי דנכורות (טו.) המקבל לאן ברזל מן הגוי ולדות פטורים ולדי ולדות חייבים. ופרש"י המקבל לאן ברזל. ששם לו גוי בהמותיו דמיים קלובים ולתם לו אותם דמים עד עשר שנים בין ממו או הולו ואותן ולדות שיהיו להם עד אותו זמן יהיו צנייהס:

ולדי ולדות דהוא דור שלישי חייבים ומשמע דכוו הכל מודים כיון דאין לגוי חלק כלל בולדות כמו שפירש רבינו אכל כשיש לו לגוי חלק בולדות לא אמר בו הרמב"ם כמה דורות הם פטורין. וכן מבואר ממ"ש הרב בספר כסף משנה וז"ל המקבל לאן מן הגוי צממון קלוב וכו' משנה סוף פ"ג דנכורות ואיפליגו בה אמוראי ורבינו נתן כלל דבר דכל ולדות שיש רשות לגוי לגבות מהם פטורין וכל ולדות שאין לו רשות לגבות מהם חייבים ולדוגמא נקט ולדות וולדי ולדות ומפני כך השמיט מה ששינוי צממנה העמיד ולדות תחת אמומיהס ולדי ולדות פטורין ולדי ולדות חייבין ולא איפליגו אמוראי אלא בכמה דורות הוא דרך להיות אחריות הגוי עליהם ולדברי הכל דין זה של רבינו אמת עכ"ל ודברי רבינו מזה לריך עיון ואולי יתמה לו נוסחא אחרת בדברי הרמב"ם:

ולדות פטורים. מן הנכורה: ולדותיהן. של אותן לאן ברזל כשיגדלו ויבכרו יפטרו מן הנכורה וטעמא מפרש בגמרא (שם ע"ג) כיון דאין לא יהיב ליה זוזי לגוי תפיס בהמה ואין לא משכח בהמה תפיס ולדות אשתכח דשייך יד גוי באמצע: ולדי ולדות חייבין. ולדי ולדות של לאן ברזל המגיעות לחלקו של ישראל כשיהיה להן ולדות נכורות ימנו לכהן דהיינו רביעית ללאן ברזל יתכן לכהן. ובגמרא. שם אמר רב הונא ולדות פטורין ולדי ולדותיהן חייבים ורב יהודה אמר ולדי ולדות נמי פטורים ולדי ולדי ולדות חייבים ופירש רש"י אמר רב הונא ולדן של לאן ברזל פטורים וכו' דכפרישית צממתימן: רב יהודה אומר ולדי ולדות נמי פטורים. ודור רביעי לנכסי לאן ברזל אינו נוטן לכהן אלא דור חמישי: ומ"ש בשם הרמב"ן (יא): ולא איפסיקא הלכתא כמאן הילכך הוי הרביעי ספק. כן כתב הרא"ש שם (סי ג) צממו: ומ"ש שהרא"ש פסק כרב הונא. הטעם משום דהיה גדול מרב יהודה ועוד דפריך ממתניתין לרב יהודה ודמיק לשנוי וכן נראה קצת דעת ה"ר יונה ע"כ. וכן פסק הרמב"ם בפ"ד מהלכות נכורות (ה"ד):

דהיה גדול מרב יהודה ועוד דפריך ממתניתין לרב יהודה ודמיק לשנוי וכן נראה קצת דעת ה"ר יונה ע"כ. וכן פסק הרמב"ם בפ"ד מהלכות נכורות (ה"ד):

דרכי משה

הולדות ופסק נראה אחרי שהגוי לא רצה לטפל אלא בענין שהולדות יהיו שלו אי"כ מן הדין הם שלו אלא שהיהודי היה יכול ליטלו ממנו ע"י איום ובחוקה והיה כאן משיכה ומעות דהרי הם ברשות הגוי ומעות נמי נתן במה שקיבל עליו להאכילן וליטפל בהן מאי אית לך

למימר שלא בא לעולם זה אינו דאמרין הואיל והעוים היו מעוברות כאן דנעשה כאילו קנה העוים לולדותיהן ואחרי שכמה גאונים פסקו שחליבה מותרת ואית לן הני צדדים להתיר המיקל לא הפסיד עכ"ל:

פרישה

וזמר נראה שזהו טוב יותר משום דאינו מפקיע הקדושה לעכו"ם נדיים אלא ע"י המקום נעשה מעמנו כדן ועיין דרישה: (יד) המקבץ צאן ברזל מהעכו"ם. גרש סימן קע"ו (כה) ע"ש: (טו) חשוב כיד עכו"ם באמצע. פירוש לפטור מהנכורה כיון דאין לא יהיב זוזי לעכו"ם מפום בהמה ואין לא משכח בהמה מפום ולדות:

וזמר נראה שזהו טוב יותר משום דאינו מפקיע הקדושה לעכו"ם נדיים אלא ע"י המקום נעשה מעמנו כדן ועיין דרישה: (יד) המקבץ צאן ברזל מהעכו"ם. גרש סימן קע"ו (כה) ע"ש: (טו) חשוב כיד עכו"ם באמצע. פירוש לפטור מהנכורה כיון דאין לא יהיב זוזי לעכו"ם מפום בהמה ואין לא משכח בהמה מפום ולדות:

דרישה

אלא מעות ואינן מקפדין על המקום אי י"ל בזה כל המקבל מעות מהעכו"ם אדעתא דרבנן הוא מקנה ודעתו גם אמקום כדאמרין באבן העזר סימן כ"ח (נד.) לענין קידושי אשה גבי המשאיל חפץ לחבירו לקדש בו אשה. ועיין בפסקי מהרא"י סוף סימן ק"ל דהיכא דהפרה כבר מעוברת ועבידא דאתא הולד אמרינן נעשה כאומר לעכו"ם קני

לך הפרה לולדה והביא ראייה לדבריו ע"ש ועיין בתשובתי שהארכתי בזה: וששאלתם אם כהן עני יכול ליתן לכהן עשרי אם נולד לו בכור רשאי הוא ואם לא ירצה הלה לקבלו רשאי דמצי למימר כיון דלא חייבתך תורה אלא מתנה בעלמא קיהבת לי לא בעינא שתא מתנות יחיה. סימן תרס"ב כה):

חדושי הגהות

[נ] ותימה הלא הרמב"ם לא כתב לא כרב הונא ולא כרב יהודה אלא סתם מנה דורות לא ג' כרב הונא ולא ד' כרב יהודה ומ"ש הרמב"ם עוד המקבל אסורין אכל ולדי ולדות דהוא דור שלישי חייבין ומשמע דכוו הכל מודים כיון

וכתב המקבל בהמה מן הגוי וכו' כמו שהעמיק הטור לקמן דמיו הרי שלא מנה דורות לא ג' כרב הונא ולא ד' כרב יהודה ומ"ש הרמב"ם עוד המקבל אסורין אכל ולדי ולדות דהוא דור שלישי חייבין ומשמע דכוו הכל מודים כיון

הגהות והערות

כאן והוסיף שם בטה"ד ידבר העוים מעוברות ומלאת דעבידא דאתא הוא נעשה כאומר לו קנה בהמה לולדותיה דמהני כעובדא דרב מרי בבכורות (ג.) וקרא מוכח הכי גבי יעקב אבינו ולכן שקנה הולדות כמו שהתנה עמו בשכר סיפולו וטורחורו: (כב) וכתב ע"ז המעוני יו"ט (אות ז) דרבקניית קרקע אין חילוק בין ישראל לעובד כוכבים דרוקא במטלטלים הליא בפלוגתא דרבקרא או קנה מיד עמיתן כולקמן בריש פ"ב דבר הנקנה מיד ליד דהיינו מטלטלין אבל בקרקע אין חילוק בין ישראל לעובד כוכבים וקונה בכסף כמו ישראל ומשי"ה הוא המחזור שבכולן שאין צריך אלא לכסף בלבד. והט"ז כתב שטעמו של הטור שקנין זה הוא המחזור שבכלם לפי שקנין אגב המקום הוא ערין ממשיכה כמ"ש בח"מ סי' קנו מדברי הרמ"ה. וכתב ע"ז הרע"א משמע דס"ל

להט"ז בפירוש ויקנה לו מקום ל"א רעיו' ויקנה הבהמה בקנין חצר אלא דמקנה לו בקנין אגב ועמ"ש בגליון השר"ע תח"מ סי' רטב. ועיין מ"ש הפרישה בזה (אות יג): (כג) ועיין במ"ח (סק"ד) הדין באריכות אם קנין סטומתא שנהגים בו הסוחרים יועיל להפקיע קדושת בכור שהוא מדאורייתא: (כד) חפ"ז (בס"ז ז) כתב "שקנין אגב המקום ערין ממשיכה כמ"ש בח"מ סימן קנו בשם הרמ"ה: (כה) ח"א דכתב סימן תרס"ב לא ידעתי כוונתו ומצאנו תשובה זו כלשונה כאן בשו"ת מהר"ם דפוס לבוב סימן קפח: (כו) ששפורת לשוננו מורה שחכורין לקנין חצר ברם הטי"ז כאן בסק"ז כתב שכוונת הטור לקנין אגב וכמו שדייק הרע"א בחודשיו עיי"ש: (כז) [אסורין] כ"ה בדיפוס קניגסברג. ובדפוס ירוסל הגירסא אסורין:

